

Eduskunnan tietoon saatettu valtioneuvoston päätös.

Puhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin talouselämän säännöstelemisestä poikkeuksellisissa oloissa 6 päivänä toukokuuta 1941 annetun lain 7 §:ssä on säädetty, on eduskunnalle puhemieselle osoitettuna saapunut sanotun lain nojalla 11 päivänä lokakuuta 1941 annettu

Valtioneuvoston päätös polttoaineen hankinnan ja jakelun keskittämisestä sekä polttoainepäällikön asettamisesta kuntiin.

Tämä valtioneuvoston päätös on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kekkonen: Suuri valiokunta koontuu huomenna keskiviikkona kello 13.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi edustajanvaalien siirtämisestä.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 90 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 85 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 95, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsitteilyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 90. Ensinnä sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitteilyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Kekkonen: Herra puhemies! Hallitus on esittänyt valtiolliset vaalit poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi siirrettäväksi kahdella vuodella eteenpäin. Eduskunnassa on esitetty ajatus, että näin pitkä siirto ei olisi suotava eikä tarpeellinen. Kun maamme valtiojärjestyksen eräs kes-

keisimpiä periaatteita on kansalle varattu mahdollisuus vaaleissa vaikuttaa maan oljen järjestämiseen, on syytä mitä varovaisimmin suhtautua lainsäädäntökauden pitentämiseen, ja todellakin on paikallaan tutkia, onko pitentäminen tarpeen ja kuinka pitkäksi ajaksi tämä pitentäminen on välttämättömästi järjestettävä.

Valtiolliset vaalit olisi toimitettava tulevan vuoden heinäkuun 1 ja 2 päivänä. Näitä vaaleja varten olisi valtioneuvoston toimitettava edustajanvaaleista vuonna 1935 annetun lain 1 a §:n mukaisesti edustajanpaikkojen jako eri vaalipiirien kesken edellisenä vuonna hengillekirjoitettujen asukkaiden lukumäärän mukaan. Näin ollen siis vaaleja ei voitaisi toimittaa lainkaan Viipurin läänin vaalipiirissä muuta kuin Moskovan rauhassa Suomeen jääneillä alueilla. Siirtoväki tulisi edustajanpaikkoja määrättäessä vaikuttamaan lukumäärällään siis niiden vaalipiirien hyväksi, joiden alueella heidät on siirtoväen henkikirjoituksesta vuonna 1941 viime marraskuun 24 päivänä annettua asetuksen mukaan hengillekirjoitettu, mikä tämän asetuksen mukaan tapahtui niissä kunnissa, joissa siirtoväki 1 päivänä tammikuuta 1941 oleskeli. Näin ollen siirtoväki joutuisi suorittamaan valtiollisen edustuksensa valitsemisen niissä heille tilapäisissä yhteyksissä, joissa he asuivat vuoden 1941 alussa. Samaan johdutaan toistakin tietä. Edustajanvaaleista annetun lain 1 §:n mukaan laadittaan vaaliluettelot edellisen vuoden henkikirjan mukaan. Jos vaalit suoritettaisiin normaaliseen tapaan vuonna 1942, olisi vaaliluettelot laadittava vuoden 1941 henkikirjan mukaan. Kun vaaleihin osanotto tapahtuu vaaliluettelon pohjalla, olisi siirtoväen siis äänestettävä niissä kunnissa, joissa heidät oli tämän vuoden alussa hengillekirjoitettu. He tietenkin voisivat äänestää otteella missä muussa kunnassa tahansa, mutta heidän tulisi kuitenkin äänestää sen vaalipiirin ehdokkaita, jonka alueella heidät vuonna 1941 oli hengillekirjoitettu, s. o. sen vaalipiirin ehdokkaita, jonka alueella he oleskelivat kuluvan vuoden alussa. Tämä tietäisi siis sitä, että karjalaiset hajaantuivat pieneksi vähemmistöksi muu Suomen asukkaiden keskuuteen ja menettäisivät sen lukumääränsä vastaavan joukkovoiman, jonka nojalla he ovat eduskuntaan lähettäneet 35 edustajaa. Kun karjalaiset äänestäjät ovat vielä ja-

kaantuneet eri puolueisiin, voidaan arvioida, että jos vaalit toimitettaisiin vuonna 1942, jäisi siirtoväen edustus arviolta noin puoleen nykyisestä.

Olisiko sitten vaalien järjestäminen normaaliin aikaan mahdollinen vaalilakia muuttamalla, niinkuin täällä edellisessä istunnossa pidettiin mahdollisena? Vaaliluettelon laatiminen on toimitettava edellisen vuoden henkikirjoituksen perusteella ja siihen ei lailla voida muutosta tehdä. Tämä johtuu siitä, että henkikirjoitus tapahtuu henkikirjoitusasetuksen 3 §:n perusteella helmikuun 15 päivän ja kesäkuun 1 päivän välillä, joten se ei voi olla valmis samana vuonna toimitettavien vaalien vaaliluettelon pohjaksi, kun vaaliluettelot on asetettava tarkastettavaksi jo maaliskuun 1 päivän ja maaliskuun 15 päivän väliseksi ajaksi. Jos vuoden 1942 vaalit toimitetaan, niin vaaliluetteloiden pohjana on oleva vuoden 1941 henkikirjat. Tosinhan siirtoväen henkikirjoituksesta vuonna 1941 annetun asetuksen 6 §:n mukaan henkikirjoissa on oleva merkintä, joka osoittaa, kuka on siirtoväkeen kuuluva ja kuka ei. Voitaisiin näin ollen siis ajatella, että eri vaalipiireistä valittavien edustajien lukumäärä pidettäisiin vuonna 1942 samana, kuin se oli vuonna 1939. Edelleen voitaisiin ajatella, että Viipurin läänin läntisessä ja itäisessä vaalipiirissä asetettaisiin tulevan kesän vaaleissa ehdokkaat normaalaisella tavalla, ja vihdoin voitaisiin ajatella, että Viipurin läänin läntisestä ja itäisestä vaalipiiristä olevat henkilöt oikeutettaisiin juuri tuon henkikirjoihin tehdyn merkinnän perusteella äänestämään joko siinä äänestysalueessa, jonka vaaliluetteloon heidät on otettu, taikka otteilla, mutta kuitenkin jotakin Viipurin läänin läntisestä tai itäisestä vaalipiiristä asetettua ehdokasta. Teoreettisesti tämä olisi oikein ja käytännössäkin se olisi mahdollista. Jos näin tehtäisiin, ei vaaleja tarvitsisi siirtää, mutta on sanottava, että tällainen järjestely toisi mukanaan niin suuria käytännöllisiä vaikeuksia, että siihen ei hevillä voida mennä, ja sitäpaitsi siirtoväki ei sittenkään vaalimenettelyn monimutkaisuuden vuoksi voisi riittävässä määrin valvoa valtiollisia oikeuksiaan samassa määrässä kuin valtakunnan muut asukkaat kykenevät sen tekemään. Mutta jos vaalit normaaliaikaan suoritetaan, ei nähdäkseni ole olemassa mitään

muuta mahdollisuutta niiden järjestämiseen kuin se, mitä edellä on tässä esitetty.

Vihdoin on tarkastettava sitä kysymystä, miten pitkäksi aikaa vaalit on sitten eteenpäin siirrettävä. Jos ne siirretään vuodelle, siis vuoteen 1943, on vaalien pohjana vuoden 1942 henkikirjoitus. Jokainen äänestää siis siinä kunnassa, jonka alueella hänet vuoden 1942 alussa oli hengillekirjoitettu ja sen vaalipiirin ehdokkaita, jonka alueella tämä kunta on. Se osa siirtoväkeä siis, joka tähän mennessä taikka loppuvuoden aikana on palannut Karjalaan, saisi äänestää omassa vaalipiirissään Viipurin läänissä. Mutta Karjalaan palaa, senhän jo nyt voimme nähdä, vuoden 1942 alkuun mennessä vain murto-osa siirtoväestä. Viipurin läänin vaalipiiristä valittavien edustajien lukumäärä joutuisi siis määrättäväksi niiden henkilöiden lukumäärän perusteella, jotka ovat tulevan vuoden alkuun mennessä palanneet Karjalaan, s. o. esim. Viipurin läänin itäisen vaalipiirin edustajien lukumäärä alenisi nykyisestä 18:sta huomattavasti, kenties noin 5:een tai 6:een. Tällainen järjestely olisi siirtoväelle kaikista haitallisista, sillä niillä siirtoväkeen kuuluvilla valitsijoilla, jotka joutuisivat valitsemaan nykyisen sijoituspaikkansa perusteella, siis nykyisillä sijoitusalueilla, olisi suhteellisesti vielä pienempi mahdollisuus saada omia edustajiaan valituksi, kun osa heidän voimaansa olisi jo palannut Karjalaan. Voimien hajoitus siis, jos vaalit suoritettaisiin 1943, olisi siirtoväen kannalta katsoen kaikista pahimmillaan. Vuonna 1944 voidaan vaalit todennäköisesti suorittaa niin, että siirtoväki ei valtiollisten oikeuksiensa käyttämisessä joudu muita kansalaisia sanottavasti huonompaan asemaan. Voidaan nimittäin olettaa, että vuoden 1943 alkuun mennessä on pääasiallinen osa siirtoväkeä palannut takaisin Karjalaan ja voi siis äänestää niissä yhteyksissä, jotka ovat luonnollisia, joihin he ovat kuuluneet ja joihin he myöskin tulevat vastaisuudessa kuulumaan. Mutta varma on, että vielä 1943 eivät kaikki siirtoväkeen kuuluvat henkilöt, jotka tulevat palaamaan Karjalaan, ole voineet sinne palata, esim. Karjalan kannas on siksi pahoin hävitetty, että tuskinpa kaikki asukkaat sinne vielä vuoden 1943 alkuun mennessä voivat saapua siitä huolimatta, että he sen olisivat halunneet tehdä. Ja luonnollisesti riippuu tämä kysymys hyvin

suuressa määrässä siitä, miten jälleenrakennustyö onnistuu ja kuinka nopeata se on.

Kuten huomataan on se asia, josta eduskunta nyt on tekemässä päätöstä, varsin monimutkainen ja monista seikoista riippuva. Suuri valiokunta on tullut samaan tulokseen kuin hallitus ja perustuslakivaliokunta ja puoltaa perustuslakivaliokunnan ehdotuksen hyväksymistä. Tämän järjestyksen, joka nyt ilmeisesti tulee voimaan, puolustukseksi voidaan sanoa, että kunnallisvaalit maassa on siirretty jo kahteen otteeseen.

Lienee syytä myös viitata siihen valtio-oikeudellisesti erikoislaatuiseen tilanteeseen, joka tämän lain vahvistamisen jälkeen syntyy. Hallitus nyt on todistanut, ja se on täälläkin todistettu, että uusien vaalien toimittaminen ei ole ennen vuotta 1944 mahdollista. Näin ollen ei eduskunnan hajoittamistakaan voida suorittaa ennen vuotta 1944. Meillä on eduskunnan hajoittaminen erottamattomasti liitetty uusien vaalien toimittamiseen, ja kun siis uusia vaaleja ei voida määrätä suoritettavaksi, ei myöskään eduskuntaa voi määrätä hajoitettavaksi. Tästä voidaan tehdä se johtopäätös, että se tasapaino, joka meillä valtiosäännön mukaan on eduskunnan ja hallituksen välillä olemassa, tulee järkkymään ja se tulee järkkymään hallituksen kustannuksella eduskunnan vallan hyväksi. Mitä muita johtopäätöksiä tästä voidaan tehdä, se ei ole tässä yhteydessä tarkastettavissa.

Lopuksi rohkenisin lausua hallitukselle toivomuksen, että se ryhtyisi valmistamaan lakiesitystä äänioikeusikärajan alentamiseksi valtiollisissa vaaleissa. Sodassa ovat asevelvolliset nuoret miehet osanneet hyvin tehdä tehtävänsä maan puolustuksessa, ja käsitykseni mukaan he ovat lunastaneet itselleen ja ikätovereilleen oikeuden rauhantöissäkin olla mukana päättämässä valtakunnan kohtaloista (Eduskunnasta: Hyvä!).

Ed. Kirra: Kun tämä asia oli perustuslakivaliokunnassa käsiteltävänä, niin minä suhtauiduin myös alussa hyvin epäilevästi tähän esitykseen siitä syystä, että minusta tuntuu vähän oudolta, että eduskunta noin itse päättää siirtää vaalit näin myöhäiseen aikaan kuin hallituksen esitys edellyttää. Ja vallankin jos asiaa katsellaan

talouspoliittisesti, niin minusta tuntuu, että se hintapolitiikka, jota nykyinen hallitus ja se suunta, jota nykyinen eduskunnan enemmistö edustaa maataloutta kohtaan, se pitäisi alistaa kansan harkittavaksi mahdollisimman nopeasti. Kun kuitenkin oikeusministeri esitti valiokunnassa asiantuntijana verrattain perusteltuja asianhaaroja siitä, että hänen mielestään olisi syytä siirtää vaalit oikeastaan vuoteen 1945, mutta joka tapauksessa vuoteen 1944 ja nämä seikat olivat senlaatuista, ottamalla huomioon nykyisen levottoman sota-ajan ja ne seikat, joista edellinen puhuja mainitsi, nimittäin siirtoväen suhteet, nämä seikat vaikuttivat, että minäkin lopuksi alistuin tähän hallituksen esitykseen ja tulin siihen tulokseen, ettei tässä tietysti muuta voi tehdä.

Mitä sitten tulee siihen, mistä edellisessä puheenvuorossa ed. Kekkonen mainitsi, ikärajan alentamiseen edustajavaaleissa, niin sehän nyt on kokonaan asia erikseen, joka ei minusta tähän yhteyteen sovi, vaan että siinä on periaatteellisia seikkoja, jotka täytyy harkita kokonaan erikseen riippumatta siitä, siirretäänkö vaalit vuoden tai kaksi tai enemmän tai vähemmän eteenpäin.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Asetus 26 päivältä syyskuuta 1941 eräitten määräraajojen pitentämisestä ja palauttamisesta.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö N:o 86 ja otetaan ainoaan käsitteleyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 86.

Keskustelua ei synny.

Valiokunnan ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Valtioneuvoston päätös 2 päivältä loka-kuuta 1941 sokerin säännöstelystä.

Esitellään perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 87 ja otetaan ainoaan käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty yllämainittu päätös.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 87.

Kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Valiokunnan ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

Puhemies: Kun edustajille on jaettu hallituksen esitykset n:ot 101—105 sekä valtioneuvoston päätös polttoaineen hankinnan ja jakelun keskittämisestä sekä polttoainepäällikön asettamisesta kuntiin, voitaneen ne nyt esitellä valiokuntaan lähettämistä varten.

Hyväksytään.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

Ehdotuksen laiksi konkurssimenettelyn keskeyttämisestä eräissä tapauksissa

sisältävä hallituksen esitys n:o 101.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan:

Ehdotuksen laiksi kirkollisten alkukoulujen opettajien eläkeoikeudesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 102;

Ehdotuksen laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1942 aikana suorittavasta kasvatuksesta

sisältävä hallituksen esitys n:o 103; sekä

Ehdotuksen laiksi maalaiskuntain kansakoulunopettajille vuoden 1942 aikana suorittavista kalliinajanlisistä

sisältävä hallituksen esitys n:o 104.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti maatalousvaliokuntaan

Ehdotuksen laiksi oikeudesta hakata siirtoväen pika-asutuslain mukaisesti muodostetuilla tiloilla olevia arvopuita

sisältävä hallituksen esitys n:o 105.

Esitellään ja lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti perustuslakivaliokuntaan

Valtioneuvoston päätös 11 päivältä loka-kuuta 1941 polttoaineen hankinnan ja jakelun keskittämisestä sekä polttoainepäällikön asettamisesta kuntiin.

Pöydällepano:

Pöydällepanoa varten esitellään ja pannaan puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti pöydälle eduskunnan seuraavaan täysistuntoon

4) Ehdotuksen laiksi eräiden uusien virkojen ja toimien perustamisesta valtioneuvostoon

sisältävän hallituksen esityksen johdosta laadittu valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46.

Puhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi perjantaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14,30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

E. H. I. Tammio.

82. Perjantaina 24 p. lokakuuta 1941

kello 14.

Päiväjärjestys.

Ilmoituksia.

Kolmas käsittely:

- 1) Ehdotus laiksi edustajanvaalien siirtämisestä 1172
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 90; perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 85; hallituksen esitys n:o 95.

Toinen käsittely:

- 2) Ehdotus laiksi sotatalouden tarkastuksesta 1177
Asiakirjat: Suuren valiokunnan mietintö n:o 91; valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45; hallituksen esitys n:o 71.

Ensimmäinen käsittely:

- 3) Ehdotus laiksi eräiden uusien virkojen ja toimien perustamisesta valtioneuvostoon ”
Asiakirjat: Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46; hallituksen esitys n:o 86.

Pöydällepanoa varten esitellään:

- 4) Pankkivaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksen johdosta laiksi eräiden säästöpankkien lakkauttamisesta annetun lain muuttamisesta ... 1178
5) Pankkivaliokunnan mietintö n:o 5 hallituksen esityksen johdosta säästöpankkilain muuttamisesta ”

Puhetta johtaa puhemies Hakkila.

Siv.

Nimenhuudossa merkitään poissaoleviksi ensimmäinen varapuhemies Tarkkanen sekä edustajat Ampuja, Arhama, Brander, Cajander, Estlander, Hakala, U. Hannula, Hiilelä, Hirvensalo, Horelli, Huittinen, Hästbacka, Joukanen, Junes, Kaijalainen, Kallia, Kallio, Kekkonen, Kivioja, Koivulahti-Lehto, Koivuranta, Komu, Kylänpää, Lampinen, Leppälä, Lumme, Luukka, Mangs, Meltti, Määttä, Niukkanen, Paasonen, Paksujalka, Pennanen, Pyy, Rantamaa, Reimikainen, Rydberg, Rytinki, Räisänen, Saarinen, Salmiala, Schildt, Sundström, Tuomivaara, Turja, Tuurna, Wainio, Welling, Vesterinen, Wickman, Wiik ja Väisänen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt.

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä istunnosta virkamatkan takia ed. Kekkonen, perheessä sattuneen sairauden takia ed. Wainio, läheisen omaisen hautajaisten takia ed. Hirvensalo, virkatehtävien vuoksi ed. Kivioja, yksityisasiain takia edustajat Rytinki, Paasonen, Leppälä, Lumme, Pennanen, Junes ja Koivulahti-Lehto, sekä toistaiseksi sotapalveluksen vuoksi ed. Kallia.

Sähkösanomatervehdys Unkarin parlamentin edustajahuoneelta.

Puhemies: Unkarin parlamentin edustajahuoneelta on saapunut sähkösanoma, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

Seiner Excellenz Väinö Hakkila, President des Finnischen Eduskunta, Helsinki.

Anlässlich der Eröffnungssitzung der Herbstsession gedachte das Abgeordnetenhaus des Ungarischen Parlaments in grösster Ehrfurcht und Bewunderung des heldenmütigen Kampfes der verwandten finnischen Nation ihre patriotische Freude über die Herstellung der Integrität ihres Landesgebietes mit geschwisterlichen Gefühlen teilend und beauftragte mich die Glückwünsche unserer aller Eurer Exzellenz zum Ausdruck zu bringen.

András von Tasnádi-Nagy.

(Suomeksi)

Hänen Ylhäisyytensä Väinö Hakkila,
Suomen Eduskunnan Puhemies,
Helsinki.

Kokoontuneena syysistuntokauden avajaisistuntoon haluaa Unkarin parlamentin edustajahuone suuresti kunnioittaen ja ihaillen Suomen sukulaiskansan sankarilista taistelua lausua veljellisesti tunnetun isänmaallisen ilonsa Teidän valtakuntanne alueen koskemattomuuden palauttamisesta ja on valtuuttanut minut ilmoituomaan Teidän ylhäisyydellenne meidän kaikkien onnentoivotukset.

András von Tasnádi-Nagy.

Eduskunnan tietoon saatettuja valtioneuvoston päätöksiä.

Puhemies: Ilmoitetaan, että siinä tarkoituksessa kuin talouselämän säännöstelemisestä poikkeuksellisissa oloissa 6 päivänä toukokuuta 1941 annetun lain 7 §:ssä on säädetty, ovat eduskunnalle puhemiehelle osoitettuna saapuneet seuraavat valtioneuvoston päätökset:

Valtioneuvoston päätös 11 päivältä lokakuuta 1941 eräiden työsopimusten jatkamisesta maataloustöissä; ja

Valtioneuvoston päätös 16 päivältä lokakuuta 1941 lihan luovutusvelvollisuudesta annetun valtioneuvoston päätöksen muuttamisesta.

Nämä valtioneuvoston päätökset on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla ne edustajille.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Kulovaara: Suuri valiokunta kokoontuu heti tämän täysistunnon päätyttyä.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi edustajanvaalien siirtämisestä.

Yllämainitun lakiehdotuksen sisältävä hallituksen esitys n:o 95, jota on valmistelevasti käsitelty perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 85 ja suuren valiokunnan mietinnössä n:o 90, esitellään kolmannen käsittelynä.

Puhemies: Käsittelyn pohjana on, mitä tulee lakiehdotuksen julistamiseen kiireelliseksi, suuren valiokunnan mietinnössä siitä esitetty ehdotus. Jos suuren valiokunnan ehdotus hyväksytään, päätetään lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä, mutta jos ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hylätään, on päätös tehtävä lakiehdotuksen hyväksymisestä jätettäväksi lepäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin taikka sen hylkäämisestä. Ensin sallitaan asiasta keskustelu ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelu:

Ed. Virkkunen: Herra puhemies! — Parissa aikaisemmassa istunnossa käyty lyhyt keskustelu edustajanvaalien lykkäämi-

sestä aina vuoteen 1942 on jotenkin selvästi osoittanut, että nykyinen eduskunta tuntee sille tässä asiassa annetun lainsäätämistehävän arkaluontoisuuden ja ainoastaan oljen pakosta vastenmielisesti käy säättämään lakia, joka venyttää eduskunnalle kuuluvia laillisia valtuuksia tavalla, joka on kuulumaton Suomen eduskuntalaitoksen historiassa. Mutta voidaan sanoa, että ennenkuulumaton on nykyinen ajankohtakin, jona eduskunnan on toisena ylimpänä valtiomahtina täytettävä sille kuuluvat suuret tehtävät uuden Suomen luomisessa.

Minä tahdon korostaa erästä tosiasiaa, jota aikaisemmassa keskustelussa ei ole mainittu, mutta joka minun mielestäni uudelta puolelta puoltaa nyt säädettävää poikkeuslakia seuraavien eduskuntavaalien siirtämisestä eteenpäin kahdella vuodella. Ei ainoastaan Viipurin läänin vaalipiirien asettaminen ennalleen, mihin toimeen vaaditaan ylimääräistä aikaa, tee välttämättömäksi vaalien lykkäämisen, vaan sitä suosittaa myös se tosiasia, että siinä murros- ja kuohuntaliikkeessä, jonka keskellä Suomen kansa nyt elää, on hyvä, ehkä tarpeellinenkin, etteivät uudet eduskuntavaalit tapahdu vielä tulevan vuoden kesänä eikä vielä seuraavanakaan vuotena. Minulla on se käsitys, että kun aika on kypsytynyt eduskuntavaalien toimittamiseen ja kansakunta voi jälleen niin sanoakseni hengittää vapaammin, niin se uusi eduskunta, joka seuraavista vaaleista nousee, on paljastava melkoisessa määrin toiset kasvot, kuin mitä nykyisellä aivan toisissa rauhanoloissa valitulla eduskunnalla on. Ei voida ajatella muuta, kuin että ne erinomaiset käänntekevät historialliset tapahtumat, jotka nykyisessä voittoisassa sodassa johtavat meidän kansamme elämän uuteen kehityskautteen, tulevat jättämään syviä jälkiä myöskin valtakunnan valtiolliseen elämään ja tämän yhteydessä samoin tulevan eduskunnan kokoonpanoon ja sen vastaiseen toimintaan. Paljon vanhaa aikansa elänyttä ja kulunutta myös valtiollisessa toiminnassamme tulee poistumaan, paljon uutta, elinvoimaista, uuden ajan vaatimukset ymmärtävää ja niiden mukaisesti uusien ohjelmien toimivaa on nouseva valtiollisen elämän johtoon (Vasemmalta: Tämä on enustamista!). Minä omasta puolestani tervehdin tätä uutta, jonka näen olevan tulossa, luottavaisin ja toivehikkain mielin

(Vasemmalta: Liian aikainen vaalipuhe!). Mutta ne uudet kansalliset voimat, jotka uudistavasti tulevat vaikuttamaan myöskin valtiolliseen elämään tässä maassa, eivät luullakseni lähde meistä, jotka täällä suhteellisessa rauhassa edelleen aherramme, vaan ne lähtevät kyllä niistä, jotka parasta-aikaa taistelevat Suomen valtakunnan turvallisuuden ja laajennetun elintilan luomiseksi, jotka vuodattavat vertansa ja kärsivät ankaria vaivoja ja joiden keskuudessa monet, liian monet ovat jo antaneet ja vielä tulevat antamaan elämänsä Suomen tulevaisuuden turvaamiseksi ja tulevien sukupolvien elämännonnen kukoistamisen mahdolliseksi tekemiseksi. Nämä uudet Suomen rakentajat ovat vielä toistaiseksi sotatoimissa, mutta ne heistä, jotka jäävät elämään, palaavat koteihinsa ja ryhtyvät valtiossa ja yhteiskunnassa yhteenliittyneenä kansalaisyhtymänä rakentamaan valtakuntaa. He ensisijassa tarvitsevat aikaa palatakseen jälleen rauhan toimiin, kun rauha Jumalan suomasta valtakunnalle jälleen lahjoitetaan, ja tositeolla ryhtyäkseen valtakuntaa rakentavaan toimintaan. Minulla on se käsitys, että jos vaalit toimitettaisiin lakimääräisenä aikana tulevan vuoden kesänä, niin kansakunta tuskin vielä olisi valmistunut suorittamaan seuraavia vaaleja sillä tavoin, kuin minä odotan, että ne vuonna 1944 tullaan suorittamaan, aivan katsomatta Viipurin läänin vaalipiirien ennalleen asettamiseen. Nyt säädettävää poikkeuslakia voidaan näin ollen asiallisesti puoltaa myös ajatellen sitä uutta ajanmukaista uudistusta, minkä alaiseksi seuraavat sodan jälkeen toimitettavat eduskuntavaalit tulevat asettamaan myös uuden eduskunnan kokoonpanon. Erityisesti näitä tulevaisia asioita silmällä pitäen minä äänestän poikkeuslain hyväksymisen puolesta.

Ed. Kares: Herra puhemies! En olisi tästä asiasta käyttänyt puheenvuoroa — ja olen päinvastoin pyytänyt, että toisetkaan eivät käyttäisi —, mutta ed. Kekkonen viime kerralla, kun asia oli esillä, teki tästä nyt käsillä olevasta lakiehdotuksesta eräitä johtopäätöksiä, jotka näyttävät, mihinkä käsiteltävänä olevaa lakia voidaan tai ainakin halutaan käyttää. Tämä lausunto pakotti minut lausumaan sen, mitä nyt lausun.

Tietysti ollaan yksimielisiä siitä, että vaalien toimeenpaneminen määräaikana, siis ensi kesänä, tuottaisi mitä suurimpia vaikeuksia ja hankaluuksia, mutta ne eivät sittenkään, ed. Kekkonen esityksestä huolimatta, ole voittamattomia. Ne eivät ole sellaisia, ettei niitä jollain tavalla ja hyvällä tahdolla voitaisi järjestää. Ehkäpä Karjalan väestö ei voisi saada ensi kesän vaaleissa niitä 34 edustajaa, jotka sillä nykyisessä eduskunnassa kai on. Ehkei. Mutta ilman edustajia Karjalan maakunnat eivät kuitenkaan eduskunnassa sittenkään jäisi. Osittain tietysti, vaikkapa mitään lainmuutosta ei tehtäisi, eri ryhmät asettaisivat kussakin vaalipiirissä myöskin Karjalan väkeä edustajaehdokkaiksi, ja ottaen huomioon sen määrän, mitä siirtoväkeä vielä ensi kesänä on kussakin vaalipiirissä ja jos Karjalan äänestäjät eivät hajota ääniään liian monille listoille eri ryhmissä, niin Karjalan kansa jo tämänkin kautta tulisi saamaan huomattavan edustuksen tulevaan eduskuntaan. Sitäpaitsi voitaisiin myös ajatella vaalilain poikkeuksellista muuttamista siihen suuntaan, että siirtoväki henkikirjoituspaikoistaan huolimatta saisi äänestää niitä vaalilistoja, jotka on tehty Viipurin läänin molempia vaalipiirejä varten. Minun ymmärtääkseni ei olisi mahdotonta järjestää vaalilain muutosta sellaiseen suuntaan. Se voisi olla ehkä jonkun verran muodoton, mutta se ei missään tapauksessa olisi niin vallankaappauksen luontoinen kuin nyt käsiteltävänä oleva lakiehdotus.

Sanottakoon tästä lakiehdotuksesta mitä tahansa, se merkitsee asiallisesti sitä, että nykyinen eduskunta kaappaa itselleen lainsäätäjävaltuudet kahdeksi vuodeksi lisää. Kun sanotaan avoimesti, niin näin asia on. Se tosin tapahtuu perustuslain säätämisyjärjestyksessä, mutta tuskin kukaan sentään rohkenee väittää, että se tapahtuisi perustuslain hengen mukaisesti. Eduskunnalla on tosin laillinen valta muuttaa perustuslakia. Se voi muuttaa hallitusmuodon niillä edellytyksillä, mitkä hallitusmuoto itse muutoksilleen asettaa. Se voi muuttaa valtiopäiväjärjestystä, se voi esim. säätää lain sellaiseksi, että eduskunnan vaalikausi kestää vaikkapa 10 vuotta. Mutta mitään tällaisia säädöksiä se ei sittenkään voi säätää itselleen, siis sille istuvalle eduskunnalle, joka nämä lait säätää.

Tämän eduskunnan toimivaltuudet pohjautuvat lakiin, joka oli voimassa silloin, kun tämä eduskunta valittiin. Kansa, jolle järjestelmän mukaan valtakunnassa kuuluu lopullinen valta, on antanut meille erinäiset valtuudet, lainsäätäjävaltuudet, kolmeksi vuodeksi. Jos me ne valtuudet otamme pidemmäksi aikaa, tai jos me niitä valtuuksia itsellemme jollakin muulla tavalla lisäämme, niin se on sellaisen asian itsellemme kaappaamista, joka ei meille lain mukaan kuulu. Se on vallankaappaus eikä mitään muuta. Hallitus sai valtalin kautta itselleen lisävaltuuksia ja se oli täysin laillista, koskapa ne valtuudet antoi sille laillisesti valittu eduskunta. Mutta oletetaan, että hallitus olisi oman valtansa voimassa ottanut nämä valtuudet, niin totakai me kaikki olisimme sitä mieltä, että se olisi tehnyt vallankaappauksen. Mutta kyllä kai aivan samanlainen tapaus on se, että istuva eduskunta itselleen, eikä siis tuleville eduskunnille, tempaa sellaisia valtuuksia, joita ei sillä lain mukaan ole (Ed. Jokinen: Onko puhuja aina ollut yhtä perustuslaillinen!). Kysymys minun kannastani ei koske tätä asiaa. Minä olen vaatinut ja olen valmis vaatimaan perustuslakiin mitä jyrkimpiä muutoksia, mutta vallankaappausa toki on koetettava välttää viimeiseen asti.

Meillä ei ole ensi vuoden heinäkuun jälkeen enää laillisia valitsijain antamia valtuuksia istua täällä lakia säätämässä. Tietysti voidaan toimenpidettä perustella sillä, että on voittamattomat vaikeudet, siis jonkinlainen force majeure, ja itse kyllä olen sitä mieltä, ettei kansakunnan elämää saa hirttää mihinkään pykälään, oli pykälä muuten kuinka hyvä tahansa. Mutta minä en myönnä näitä voittamattomia vaikeuksia, tätä force majeureä, olevan olemassa tässä tapauksessa.

On sanottu yksityiskeskusteluissa ja kun tätä asiaa on pohdittu, syyksi sekin, ettei nykyinen aika ole sovelias sille taistelulle ja kiihoitukselle, jonka valtiolliset vaalit tuottavat mukanaan (Keskustasta: Eikö puhuja hyväksy sitä!). Kun näin sanotaan, niinkuin on minullekin eri tahoilta sanottu, eikö huomata, että silloin voimassa oleva järjestelmä lausuu tuomion itsestään. Sillä jos vaalitaistelu ja kiihoitus vaalien tähden on tuhoisaa sellaisena aikana kuin nyky-

nen, kansan taistellessa elämästä ja kuolemasta, niin on kai silloin myönnettävä, että ne tavallisinakin aikoina ovat ainakin kansakunnan, kansakokonaisuuden yhtenäisyyttä vaarantavia. Ei huomata, kun tästä puhutaan, mikä arvostelu annetaan itse vaalijärjestelmää vastaan (Ed. Kulovaara: Ei pidä paikkaansa tämä!). Se pitää paikkansa, se on pitänyt vuosikymmenet paikkansa, ja se on saanut aikaan sen, että me talvisotaan jouduimme ja jouduimme sellaisina, kuin jouduimme, yksinkertaisesti vain tämän tähden.

Ed. Kekkonen muuten teki lakiehdotuksesta erään johtopäätöksen, joka osoittaa, minkälaisia toiveita vallankaappaus aina tuottaa mukanaan ja mitä se aina merkitsee. Hän uskalsi näet tehdä sen johtopäätöksen, että eduskunnasta nyt kolmeksi vuodeksi tehdään nimenomaan hallitsevainen eduskunta. Hän sanoi nimittäin, että hallituksella ei tämän lain hyväksymisen perästä ole mahdollisuutta käyttää sitä eduskunnan toimintaa ohjaavaa valtaa, jota eduskunnan hajoitus ennen vaalikauden loppua asiallisesti merkitsee. Minä en tätä johtopäätöstä kyllä pidä oikeana. Se jos mikään on sekin yksi niitä maankuuluja „konsteja”. Nyt käsiteltävänä oleva lakiehdotus ei sisällä mitään muutosta siihen valtiopäiväjärjestyksen pykälään, jolla hallitukselle annetaan hajoittamisvalta. Se on tältä paikalta sanottava julkisesti. Hallituksella on kaikessa tapauksessa valta hajoittaa eduskunta, koska se näkee sen tarpeelliseksi.

Mutta ed. Kekkonen tekemä johtopäätös on tyypillinen esimerkki siitä vallankaappauksen ilmapiiristä eduskunnan hyväksi, minkä tämä lakiehdotus on omansa synnyttämään. Minä otan myös huomioon mielipiteiden valtavat muutokset valitsijakunnassa. — Tässä kohden minä sanoisin ed. Virkkuselle: jos hän todella toivoo sitä, niin hänen olisi yhdyttävä silloin ajatukseen, että vaalit toimitetaan ensi kesänä, nimittäin olettaen ja uskoen, että varsinainen sota ensi kesäksi on jo loppunut — jos hän todella toivoo sitä suurta uudistusta, jota meidän kansamme kyllä tarvitsisi, niin minä varoittaisin jättämästä sitä uudistuvaa joukkoa kahdeksi vuodeksi vanhojen puolueiden pehmitettäväksi ja kypsytettäväksi. Minä tiedän minäkin, että mielipiteiden muutos on varsin suuri valitsijakun-

nassa. Ja kun tämä mielipiteiden muutos ei pääse vaikuttavaiseksi, niin tapahtuu siinä valitsijakuntaa kohtaan ja niitä ryhmiä kohtaan, jotka siitä mahdollisesti hyötyvät, vääryyskin.

Tällä perustuksella minä puolestani, herra puhemies, ehdotan tämän nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen hylättäväksi. En minä voi ehdottaa sitä lykättäväksi yli vaalien, koska se tällaiseen lakiehdotukseen nähden olisi muodotonta.

Ed. Nikkola: Pyydän saada kannattaa ed. Kareksen tekemää ehdotusta.

Ed. Tuominen: Ed. Virkkunen ilmoitti tuntevansa niiden miesten mielialoja, jotka taistelevat nyt tämän maan itsenäisyyden ja vapauden puolesta ja että noita miehiä elähdyttäisi usko jostain uudesta Suomesta, aivan uusille perusteille rakentuvasta Suomesta, uusista kevatvirroista, joita ed. Virkkunen meille ennenkin on enustanut. Minä uskon tuntevani myös näiden miesten mielialoja heidän kanssaan yhdessä talvisodassa taistelleena ja sen jälkeen jatkuvassa kiinteässä yhteydessä heidän kanssaan olleena. Ja minä voim vakuuttaa eduskunnalle, että valtaosaa näitä miehiä, jotka ovat siellä valmiit nyt kaikkensa antamaan, elähdyttää paitsi se, että he tahtovat taistella tämän maan itsenäisyyden, vapauden ja olemassaolon turvaamisen puolesta, myöskin vakaumus siitä, että tämä järjestelmä, joka on täällä itsenäisyytemme ollessa kyetty rakentamaan, se on antanut ja antaa Suomen kansalle korkeamman yhteiskunnallisen ja taloudellisen nousun edellytykset, paremmat edellytykset kuin on sillä järjestelmällä, jota meidän vihollisemme edustaa, ja paremmat edellytykset, kuin kenties on niillä uusilla virtauksilla, joita pyritään meidän vapaaseen valtioelämäämme tuomaan.

Viime sodan rintamamiehiä kosketti kyläkin eräänlainen heräämisen henki, nimittäin uuden sosiaalisen heräämisen henki. Siellä taisteli ja taistelee paraillaan rinnan työmies ja porvari, sosialisti ja kokoomuslainen. He näkevät, että tämän kansan olemassaolo on turvattava, ja tähän turvaamiseen liittyy myöskin se, että heikossa asemassa olevien rintamamiesten perheitä, heidän kohtaloaan on yhteisin voimin ja ponnistuksin tuettava. Tästä maasta on

saatava katoamaan entinen taloudellinen itsekkyys ja eri yhteiskuntapiirejä erottanut syvä juopa, joka perustuu juuri taloudelliseen erilaiseen asemaan. Tässä mielessä he taistelevat uuden näkemyksen puolesta, jos se nimitys tahdotaan sille antaa, nimittäin että maassamme voitaisiin toteuttaa yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus, joka tekisi todella tästä maasta jokaiselle yhteisen rakkaan kodin.

Kun minä olen valmis äänestämään eduskuntavaalien siirtämistä, tahdon tehdä sen vain käytännöllisillä perusteilla, koska nyt on käytännöllisistä syistä mahdotonta toimeenpanna ensi vuonna vaaleja. Mutta minä teen sen sillä edellytyksellä, että silloin kun vaalit toimitetaan, meillä on entistä parempi mahdollisuus säilyttää vapaa valtiojärjestelmä (Vasemmalta: Oikein!).

Ed. M. H. Peltonen: Valitan, etten minä aikaisemmissa vaiheissa, silloin kun tämä esillä oleva esitys on ollut eduskunnan valiokunnissa, ole tajunnut sitä, että tähän piiloutuu sellaisia seikkoja kuin ed. Virkkusen ja ed. Kareksen puheenvuoroista nyt kävi ilmi. Me hyväksyimme tämän esityksen siinä mielessä, että tämä on puhtaasti teknillinen juttu, jota ei voida välttää. Edustajanvaaleja ei siis voida toimeenpanna ennenkuin vuonna 1944. Minä yllätyin tavattomasti erikoisesti ed. Virkkusen puheenvuorosta — ed. Kareksen puheenvuorot jokainen tuntee, että niissä ei ole suuresti edesvastuuntunnetta tavallisestiakaan — ed. Virkkusen puheenvuoro on sikäli oireellinen, että hän mahdollisesti vetee määrättyjä linjoja. Minä vakuuttamalla vakuuttaisin kuitenkin, ettemme me täällä, ja uskaltaisinkin melkein olettaa, että sielläkin puolella ainakin maalaisliittoa myöten ei nähdä mitään erikoisia suunnanmuutoksia olevan odotettavissa, vaan Suomen kansa aikoo jatkaa elämäänsä samalla tavalla kuin tähänkin asti huolimatta siitä, vaikka vaalit joudutaankin siirtämään pätevistä muodollisista syistä. Minä en tiedä, asiassa ei tietysti ole mitään asiallista esitettävää eikä ole tähänkään mennessä ollut kummallakaan, ei ed. Virkkusella eikä ed. Kareksella (Ed. Kares: Vai niin!). Mutta tämä on ilmeisesti tarkoitettu jonkinlaiseksi ongeksi tai syötiksi, jolla luotailtaisiin, minkälaiset tunnelmat ja mielialat yleensä ovat nähin asioihin. Niinkuin sanottu, minä

vakuuttaisin, että millään tavalla emme ole aikoneet tällä puolella eduskuntaa eivätkä ne henkilöt, jotka rintamalla tappelevat suuren Suomen puolesta, ole aikoneet muuttaa mitään tähän asti olemassa olevaa Suomen valtiojärjestyksessä. Ei siis ole odotettavissa minkäänlaisia virtoja eikä minkäänlaisia uusia näkemyksiä, vaan edelleen samalla tavalla kuin tähänkin asti eduskunta tulee päättämään Suomen tasavallan asioista.

Ed. Oksala: Minä en kyllä voi kannattaa ed. Kareksen ehdotusta tämän lakiesityksen hylkäämiseksi sentähden, että tosiaan on käytännöllisesti mahdotonta vaaleja ensi vuonna toimittaa, sitä ei voida kieltää. Mutta minä en ole tullut vakuutetuksi siitä, että niitä ei voitaisi toimittaa vuonna 1943. Täällä on painavimpana syynä, esteenä vuoden 1943 vaaleihin, esitetty se, että henkikirjoitus pitäisi toimittaa saman vuoden alussa eli saman vuoden ensimmäisinä kuukausina ja henkikirjat eivät ehdi vielä samana vuonna käytettävien vaalien pohjaksi. Asia lienee kyllä näin. Mutta minusta ei olisi mitään selaista järjestelyä vastaan, että Viipurin läänissä henkikirjoitus olisi toimitettava ensi vuoden, 1942 vuoden lopulla, siis marras—joulukuussa, ja näiden kahden vaalipiirin henkikirjat olisivat olleet perustana seuraavan kesän vaaleihin. Ensi vuoden keväänä ja kesänä varmaankin menee se aines Karjalaan takaisin, joka nyt yleensä sinne menee, joka on toimeliainta ja tarkomakkainta ja myös valtiollisesti valistuneinta. Jos nyt vähänkään ihminen voi eteenpäin ajatella, niin sinne joutuu muuttamaan sentään suurin osa pystyvää ja toimeliasta väestöä. Tämä väestö voitaisiin henkikirjoittaa ensi vuoden lopulla ja seuraavana vuonna heillä olisi tilaisuus ensi vuonna tehtyjen henkikirjojen mukaan äänestää. Jos osa jää vielä pois, niinkuin todennäköistä onkin, niin niille olisi voitu antaa oikeus äänestää muuallakin Viipurin läänistä asetettuja ehdokkaita. Minusta nimittäin nyt on sikäli väärin, että koko Suomi joutuu olemaan vailla valtiollisia oikeuksia vain sen tähden, että pikkuihin prosentteihin, minä luulisin, että 10 %:sta on korkeintaan kysymys, saisi olla mukana äänestämässä; ja toiselta puolen kuitenkin vuoden 1939 vaaleissa Viipurin läänin mo-

lemmissä vaalipiireissä jätti yhteensä 120,000 vaalioikeutettua äänensä käyttämättä, 35 % kaikista vaalioikeutetuista. Ei siis tarvitsisi tuleviakaan vaaleja ajatellen olla niin kovin tarkka, että jokainen tuhat tai kymmenentuhatta on juuri paikallaan ja on tilaisuudessa äänestämään. Kaikissa vaaleissa on ollut ja tulee aina olemaan huomattava määrä, valitettavan suuri määrä, sellaisia, jotka eivät missään tapauksessa äänioikeuttaan käytä.

Näillä perusteilla minä olen tullut siihen, ettei ole ollut täydellisesti sitovia perusteita vaalien lykkäämiseen kahdella vuodella. Kun kuitenkin tämä minun ajatukseni ei ole tullut lähemmin tutkituksi eikä asiaa enää voi muuttaa, minä kyllä hyväksyn lain siinä muodossa kuin suuri valiokuntakin on sen tehnyt.

Ed. Virkkunen: Ed. Tuominenkin puhui uudesta näkemyksestä. Hän tietää niinkuin minäkin, että eri valtiollisiin puolueisiin kuuluneet miehet tappelevat rinnakkain yhteisrintamassa, ja hän tekee siitä sen johtopäätöksen, että tämä yhteisyys tulee myös vastaisessa yhteiskunnallisessa ja valtiollisessa toiminnassa jatkumaan. Niin minäkin ajattelen, siitä minäkin odotan. En voi ymmärtää muuta, kuin että ne näkökohdat, jotka minä olen tahtonut tällä kertaa heittää esille, koska ne edustavat minun käsitystäni asiassa, tulevat sangen laajan keskustelun alaisiksi lähimpinä aikoina ennen tulevia vaaleja. Ja minä toivon, että siinä päästäisiin ei ainoastansa yhteiseen näkemykseen, vaan myöskin siitä johtuneeseen yhteiseen toimintaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Kares ed. Nikkolan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin. Kutsun tätä ed. Kareksen ehdotukseksi.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi yksimielisesti.

Puhemies: Koska ehdotus lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi on hyväksytty, on nyt päätettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen toisessa käsittelyssä päätetyssä muodossa, äänestää „jaa”; joka ei sitä hyväksy äänestää „ei”. Jos vähintään $\frac{2}{3}$ annetuista äänistä on „jaa”-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muussa tapauksessa se on hylätty.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 4 ei-ääntä, 2 tyhjää; poissa 70.

Eduskunta on siis hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi sotatalouden tarkastuksesta.

Esitellään suuren valiokunnan mietintö n:o 91 ja otetaan toiseen käsittelyyn siinä sekä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä n:o 45 valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 71, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.

Puhemies: Käsitelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 91. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelussa kukaan ei pyydä puheenvuoroa.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—10 §, lakiehdotuksen johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi eräiden uusien virkojen ja toimien perustamisesta valtioneuvostoon.

Esitellään valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 46 ja otetaan ensimmäiseen käsittelyyn siinä valmistelevasti käsitelty hallituksen esitys n:o 86, joka sisältää yllämainitun lakiehdotuksen.